

4. Кремень В. Про «дитиноцентризм», або чому освіта України потребує структурних змін. Щоденна всеукраїнська газета «День». № 210(3130). 19 листопада, 2009. С. 1-6.
5. Муравський П. Моя хорова школа /ред.-упоряд. О. А. Шокало. Київ : Просвіта, 2014.
6. Прокопов С. М. Шляхи розвитку музичних здібностей дітей у хорі «Весняні голоси» // Педагогічна майстерня : науково-метод. збірник. Харків : Обл. палац дитячої та юнацької творчості, № 6., 2005. С. 1-5.

Голега Тетяна,

викладачка вищої категорії Полтавської
ДМШ №2 ім. В. П. Шаповаленка,

Тутова Ірина,

викладачка вищої категорії Полтавської
ДМШ №2 ім. В. П. Шаповаленка
(м. Полтава)

МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ФОРТЕПІАННОГО ВІДДІЛУ ДМШ ІМЕНІ В. П. ШАПОВАЛЕНКА: НАПРЯМИ, РЕЗУЛЬТАТИ, ПЕРСПЕКТИВИ

***Анотація.** У статті проаналізовано та узагальнено мистецько-педагогічну діяльність (навчальна, методична, концертна, просвітницько-виховна) колективу фортепіанного відділу Полтавської дитячої музичної школи імені В. П. Шаповаленка та накреслено її перспективи.*

***Ключові слова:** дитяча музична школа, мистецько-педагогічна діяльність (навчальна, методична, концертна, просвітницько-виховна).*

Велике значення в розвитку культури нашої держави має діяльність мистецьких шкіл. Вона спрямована на всебічний розвиток творчої особистості кожної дитини, формування духовності та високих моральних цінностей, реалізацію здібностей і талантів. В Україні створено потужну нормативно-правову базу щодо початкової мистецької освіти, зокрема Концепцію і

Положення про мистецьку школу [5], Типові освітні програми [6].

Історію мистецької освіти в Україні за сторічний період досліджували С. Волков [3]; позитивне освітнє середовище мистецької школи розкрили Л. Байда, Я. Грибальський, О. Журбенко [1], методику навчання гри на фортепіано узагальнила Т. Воробкевич, ґрунтуючись на досягненнях відомих педагогів-піаністів О. Алексєєва, А. Артоболевської, Б. Мілича, В. Натансона, Г. Нейгауза, В. Шукайла та ін. [4]. Мистецько-педагогічний досвід окремих мистецьких шкіл висвітлюється в науковій літературі досить рідко (до прикладу, стаття Л. Боровської [2], магістерське дослідження С. Северин [8]), що й спонукало вибір теми статті.

Мета – узагальнити напрями та результати мистецько-педагогічної діяльності викладачів фортепіанного відділу дитячої музичної школи № 2 імені В. Шаповаленка м. Полтави.

ДМШ № 2 імені В. Шаповаленка м. Полтави було відкрито 26 серпня 1964 року [8]. Сьогодні вона є спеціалізованим мистецьким навчальним закладом, який створює умови для забезпечення сучасної, доступної та якісної освіти відповідно до вимог суспільства, забезпечує повноцінний, всебічний, культурний, естетичний розвиток кожної дитини та її успішну інтеграцію в українське суспільство та європейську спільноту. Школа створює умови для індивідуального розвитку учнів, які по закінченні повного курсу отримують свідоцтво про початкову мистецьку освіту та мають можливість для подальшого здобуття вищої мистецької освіти.

У школі працює 7 відділів: фортепіанний, вокально-хоровий, оркестровий, народний струнний відділ, народний (баян, акордеон), естрадний, теоретичний.

Одним з найстаріших відділів у школі є фортепіанний. Зараз на ньому навчається 153 учня та працює 14 викладачів. Першою завідувачкою відділу була призначена талановитата вимоглива викладачка Паліївець Галина Іванівна, яка працювала на посаді з 1 вересня 1964 року. За час існування фортепіанного відділу його очолювали досвідчені викладачі: Собчинська

Галина Трохимівна, Леонович Надія Олександрівна, Залеська Тетяна Федорівна, Кузнецова Наталія Марківна, Прохазка Олена Олександрівна, з 2022 р. – Голега Тетяна Валеріївна.

Своєю наполегливою працю викладачі відділу продовжують і розвивають кращі традиції педагогів-піаністів минулого, а також вивчають і розробляють нові організаційні форми та дидактичні методи, які допомагають долати складні виклики сьогодення: підтримувати позитивний емоційно-психологічний стан дітей і батьків в умовах військового стану; активізувати дитячу ініціативу, створювати можливості для самореалізації та творчості учнів, демонструвати результати роботи під час дистанційного навчання.

Головними напрямками діяльності відділу є навчальна, методична, концертна, просвітницько-виховна.

Навчальна діяльність відділу з 2021 року здійснюється в умовах автономії мистецького закладу, що вимагає від викладачів розробки власних робочих програм на основі Типових освітніх програм [6]. Такий підхід дає змогу наблизити зміст програми до запитів учнів, вимог і потреб громадянського суспільства та територіальної громади.

Методична робота відділу планується перед початком навчального року. З метою вдосконалення методики викладання у класі фортепіано, підвищення кваліфікації педагогів щомісяця відбуваються методичні засідання відділу, на яких колеги мають змогу поділитися один з одним своїми методичними розробками та знахідками. Головна мета методичних засідань – спонукати викладачів до педагогічної творчості, самоосвіти та самовдосконалення. Найпоширенішою формою навчально-методичної роботи є взаємовідвідування уроків, які спрямовано на взаємодопомогу, обмін досвідом і його подальше впровадження в процес підготовки юних піаністів.

Окрім того, викладачі відділу діляться досвідом за межами школи. Так, на конференції обласного методичного об'єднання педагогів-піаністів викладач вищої категорії І. Тутова виступила з методичною доповіддю на тему «Фортепіанна творчість Юрія Щуровського», продемонструвала твори різних

жанрів і стилів, ознайомила з методикою розвитку виконавських навичок учнів. Т. Голега, викладач вищої категорії, провела вебінару Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка для студентів спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) на тему «Психологізм музичних образів Роберта Шумана» [7]. На прикладі п'єс із «Альбому для юнацтва» оп. 68 спікерка розповіла аудиторії про історію створення «Альбому», яка пов'язана з безпосереднім педагогічним досвідом Роберта Шумана, продемонструвала на фортепіано фрагменти характерних творів, ознайомила з методикою інтерпретації художніх образів п'єс з учнями закладів загальної середньої та позашкільної освіти.

Педагогічний колектив відділу бере активну участь у численних заходах, організованих Полтавським обласним методичним кабінетом навчальних закладів мистецтва і культури (директор Л. Богодиста): дистанційний семінар-практикум для викладачів по класу фортепіано музичних шкіл та шкіл мистецтв «Актуальні питання сучасної методики навчання гри на фортепіано» міжнародного культурно-мистецького освітнього проекту «Творчість. Освіта. Спілкування»; майстер-клас професора Національної музичної академії України Марії Пухляк в Полтавському фаховому коледжі мистецтв імені М. В. Лисенка та ін.

З метою заохочення та мотивації учнів ведеться потужна *концертна діяльність*. За останній час роботи відділу було організовано і проведено низку цікавих заходів: тематичні концерти до Всесвітнього дня музики, до Дня ЗСУ, «Новорічні дива», «Музика кохання», «Дякую мамі»; концерти-лекції – «Поліфонічні твори на основі обробок українських пісень», до Дня народження Тараса Шевченка; конкурси – «За закритою завісою» (на краще виконання обов'язкових етюдів), «Сучасні українські композитори ХХІ століття» та ін.

На традиційному звітному концерті відділу нагороджено почесними грамотами найактивніших учнів, переможців обласних, всеукраїнських і міжнародних конкурсів (I-III місця):

- Замковий Іван, Резніченко Вікторія, Марченко Анна (викл. Т. Голега): обласні конкурси – «Юний віртуоз Полтавщини», «Музичний вернісаж»; всеукраїнські конкурси – «Київський Колорит», «Чарівний Камертон», X-XI конкурси юних піаністів імені Олени Вериківської, «Обдаровані», IV відкритий конкурс юних піаністів ім. Михайла Обермана, «Maestro»; міжнародні конкурси – «Є Україна», «VIRTUOSO», Канадсько-Український фестиваль дитячої та юнацької творчості Торонто – 2023;

- Гребьонкіна Аміна, Лебедь Анастасія, Ханас Анастасія (викл. І. Тутова): обласні конкурси – «Музичний вернісаж», «Юний віртуоз Полтавщини», «Камерата», всеукраїнський конкурс «Українська весна», «Maestro», міжнародний конкурс «DIGI-TALENTY JESIEN 2022».

- Хміль Олександр (викл. Н. Кузнєцова) та Киричко Катерина, Мельник Ангеліна (викл. Т. Залеська) переможці обласних конкурсів – «Юний віртуоз Полтавщини», «Музичний вернісаж».

Органічна єдність навчального процесу з виконавською діяльністю втілена викладачами в різноманітних концертних програмах: до дня Соборності України «Нам берегти тебе соборну і єдину», «Гідні та незалежні», «Сторінками творчості С. Гулака-Артемовського», «Україна – це Європа», до 90-х роковин Голодомору «Рік скорботи», до Дня українського добровольця, до 20-річчя присвоєння школі ім'я Володимира Шаповаленка та ін.

Неодноразово у складі фортепіанних ансамблів виступали викладачі Т. Голега та І. Тутова, І. Миронько та Р. Черняхівська, Ю. Тютюнник та В. Лукавенко як в шкільних концертах, так і за її межами. Фортепіанний дует (Т. Голега та І. Тутова) є постійним учасником щорічних концертів до Міжнародного дня музики, який проводить фортепіанний відділ Полтавського фахового коледжу мистецтв ім. М. Лисенка. Дует брав участь у концерті з нагоди 120-річчя заснування коледжу, у Фестивалі творчої молоді мистецьких навчальних закладів і закладів культури Полтавської області «Шляхами Григорія Сковороди». Т. Голега виступила на поетичному вечорі «Незламними мріями», присвяченому Міжнародному дню поезії в Галереї мистецтв

ім. М. Ярошенка.

Відділ проводить розмаїту *просвітницько-виховну діяльність*. Із метою популяризації сучасної музики та розширення репертуару відбулися презентації збірників сучасних українських композиторів: О. Білаченко «Музичні намистинки» та «Музичні барви»; П. Захарова «Прогулянки по клавішах»; школи гри на фортепіано «Elementary» Ю. Водика; О. Соловйової «Музична скринька», Л. Волошиної «Музичний дивосвіт».

Викладач Ю. Тютюник розповіла вихованцям про цікаву сторінку сучасної української дитячої музики – саундтреки до мультфільмів і юнацького кіно: С. Крупенко мультфільм «Микита Кожум'яка», А. Соловйов «Пригода Котигорошка та його друзі», М. Бережнюк «Мавка. Лісова пісня», А. Байбаков «Віктор-робот». Така музика сприяє формуванню здатності дитини до сприйняття довкілля, різнобарв'я та краси звуків.

Популярні серед учнів відділу тематичні вечори до пам'ятних дат музичного календаря. Наприклад, до 215 річниці від дня народження Ф. Мендельсона прозвучала музично-літературна композиція у виконанні викладачів І. Миронько, Р. Черняховської, Т. Голеги, І. Тутової, Т. Залеської; до 120-річчя Володимира Горовиця Т. Голега розповіла про життєвий і творчий шлях видатного піаніста, який увібрав найкращі риси піанізму ХХ століття.

Отже, викладачі відділу забезпечують освітній процес, стимулюють розвиток творчого потенціалу учнів, надають підтримку юним талантам, надихають дарувати своє мистецтво на сцені та на участь у різних конкурсах. Результативній роботі сприяє цілеспрямована мистецько-педагогічна діяльність (навчальна, методична, концертна, просвітницько-виховна) колективу фортепіанного відділу ДМШ №2 ім. В. П. Шаповаленка м. Полтави.

Перспективу розвитку освітньої діяльності мистецької школи вбачаємо в пошуку сучасних форм, методів і технологій навчання гри на фортепіано юних піаністів та популяризації набутків української фортепіанної музики.

Список використаних джерел

1. Байда Л. Ю., Грибальський Я. В., Журбенко О. М. Мистецькі школи: доступне освітнє середовище : посібник. Київ: ВГО НАІУ, 2020. 36 с.
2. Боровська Л. І. Конотопська дитяча школа мистецтв: історія і сучасність // *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*. 2017. Вип. 2(10). С. 75-87.
3. Волков С. М. Інституалізовані соціокультурні системи: регіональна специфіка та динаміка. Київ : Інститут культурології НАМ України, 2010. 248 с.
4. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів : ЛДМА, 2001. 244 с.
5. Наказ Міністерства культури України від 09.08.2018 р. № 686 «Про затвердження Положення про мистецьку школу» // URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-18?lang=uk#Text>
6. Освітні програми. Державний науково-методичний центр змісту культурно-мистецької освіти: офіційний сайт // URL:<https://www.dnmczkmo.org.ua/osvitni-programy/>
7. Психологізм музичних образів Роберта Шумана: вебінар Тетяни Голеги // URL: <http://music.pnpu.edu.ua/news/vidbuvsya-vebinar-tetyani-golegi-psihologizm-muzichnih-obraziv-roberta-shumana>
8. Северин С. М. Становлення спеціальної музичної освіти у Полтаві : кваліфікаційна магістерська робота / Полтавський нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2014. 100 с.

Голишкіна Анжеліка,
викладачка Кременчуцької дитячої
художньої школи імені О. Д. Литовченка,
Захарченко Лілія,
викладачка Кременчуцької дитячої
художньої школи імені О. Д. Литовченка
(м. Кременчук)